

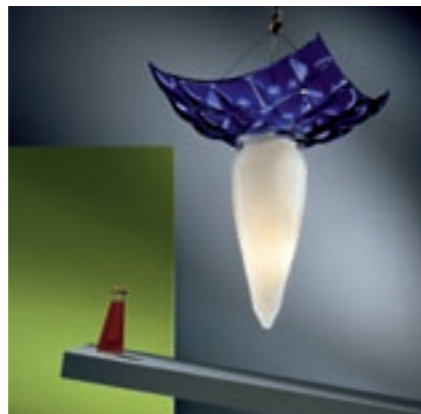
Fotografujeme design

Design je o vzhledu věcí, které nás obklopují. Mění se design pouličních svítelen, vyvíjí se třeba design klozetů. Fotografie, která se týká designu, zasahuje proto do řady oblastí. Někdy jde o klasickou předmětovou fotografii, někdy o zátiší, jindy o náročný snímek interiéru nebo automobilu. Fotografie designu má své specialisty a snímky jednoho z nich nás budou provázet.

Design jako předmětová fotografie

Snímek by měl technicky bezchybně a vizuálně zajímavě informovat o vzhledu a charakteru zobrazeného předmětu s ohledem na materiál, z něhož je vyroben. Zajímavě podaná informace o vzhledu věci nalezne uplatnění v katalogích, prospektech či na webu. Je na fotografovi, jak k zobrazení přistoupí, jaký bude mít nápad, jakých technických prostředků použije. Klasický stůl s bezstínovým pozadím je jen jednou z mnoha možností.

Design jako výtvarný objekt

Znázornění designu předmětu se zdůrazněním výtvarné stránky a emotivního působení je pro fotografa úkon komplikovanější, ve srovnání s popisem vzhledu může být mnohem náročnější na množství světla, pomůcek i případný model. Do snímku může fotograf výrazně vtisknout svou osobnost i osobitost designéra.

Design v architektuře

Fotografování nápaditých řešení interiérů náleží k nejděčnějším, ale také k nejtěžším úkolům fotografa. Řeší se otázky nasvícení, lesků, odstupu, úhlů pohledu a hledání toho, který by co nejlépe informoval o nápaditosti a charakteru řešení. V tvůrčím slova smyslu se tu může potýkat osobnost designéra i fotografa, který by však měl být pokorný vůči designérovi a jeho řešení.

Foto © Filip Šlapal, autoři vázy S. Fiala a D. Polubědová ze studia D3A

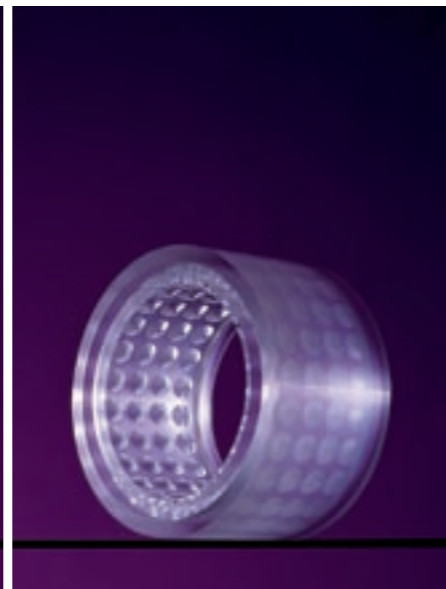
Design jako předmětová fotografie

Design je všudypřítomný a na fotografiích je učinit jeho vzhled fotogenickým. Samozřejmě není design jako design... Většina snímků designu má předmět nabízet, počínání fotografa je tu tudíž velmi zodpovědné nejen k designérovi, ale i k objednateli snímku.

Autorem všech snímků na dvoustraně je © Filip Šlapal.

Hledání stanoviště

Stanoviště fotografa u podání informace o designu konkrétní věci musí být takové, aby dokázal vystihnout tu správnou a nejvýstižnější podobu, která by byla nejen atraktivní, ale hovořila i o díle samém. K vystižení designu je obvykle nutné, aby předmět měl prostor a hloubku, ze snímku by měl být jasný objem a materiál věci.

← 1. Zcela odlišný příklad zachycení designu, kdy záměrem bylo zachytit skupinu tiskových materiálů odrážejících firemní vizuální styl pro potřeby grafického studia. Autorem designu je Tomáš Machek, klientem Metrostav. Pro fotografa bylo výhodou, že neměl žádné limity pro formu své fotografické práce.

↑ 2. Design Bary Škorpilové, kolekce šperků. Snímky pro katalog byly vytvářeny jako skupina, s cílem prezentovat je vedle sebe. Šperky stojí na skle, použité pozadí pracuje s barevným kontrastem, promyšlené lesky dávají předmětům hloubku a provokují představivost. Pokora fotografa vůči výtvarnému dílu je nezbytná...

Ten může být vskutku nejrůznější počínaje sklem a keramikou a konče třeba ušlechtilým dřevem. Fotografování skla jsme se podrobně věnovali v čísle 1-2/2007.

Světelné podmínky

Světelných konstrukcí k fotografování konkrétního materiálu se nabízí celá řada. Tu základní nabízí stůl s nekonečným pozadím a příslušným nasvětlením, přičemž mezi velikostí věci a stolem musí být souvislost. Světlo na něm například svítí zepředu směrem k pozadí, nebo je naopak umístěno za pozadím, a svítí tedy na předmět coby protisvětlo přes pozadí. Jinou možností je vytvoření konstrukce, v níž se měkce svítí skrz pauzovací papír. Další možností je naopak použití tvrdého kontrastního svícení (viz foto na předchozí straně). Důležité je také využívat barevného kontrastu.

Největší úskalí

Nápadité a technicky správné fotografování designu věcí má mnoho úskalí, z nichž zřejmě největším jsou nevhodné lesky od světelných zdrojů, které ale zkušený fotograf dokáže eliminovat.

K fotografování designu musí mít fotograf vkus :).

Fotografická výzbroj

Vhodný je ateliérový stativ, světelná soustava podle náročnosti práce, stojany na upevnění pozadí a světlo rozptylujícího materiálu při svícení ze strany, stůl s nekonečným pozadím. Při náročnější zakázce musí být fotografický přístroj na profesionální úrovni s možností velkého rozlišení kvůli kresbě v detailech a náročným jemným světelným přechodům. Ideální je tedy střední formát, u digitálů zadní stěna. Snímky pro běžný nabídkový katalog může vytvářet i jednoduchý digitál.

3. U snímku vázy výrobce Mosera byla použita kombinace zadního světla a ringflash (vysvětlení pojmu ringflash viz FotoVideo 4/2007). Opět příklad barevného kontrastu, bílé linky lesků slouží k vyjádření objemu skla.

4. Agnisl iure feu feusl dolorperos eu feum zziure tatisit et lor sequisl ulput ullam, sumsan hendrete feugiam zzil dui blam zzrilit nim iusci et wisl iusci blam zziure vullam, co

Design jako výtvarný objekt

Znázornění designu může fotograf povýšit po výtvarné dílo. Fotografie svou nápaditostí v tomto případě ještě umocní záměr designéra, zvýrazní jeho myšlenku. Fotografická práce je tu však náročnější oproti postupům zdůrazňujících „pouze“ vzhled. K fotografickému znázornění zde ještě přistupuje jako významná složka snímku pocit.

Autorem všech snímků na dvoustraně je © Filip Šlapal, designu Bořek Šípek.

7. Filip Šlapal si nelibuje ve fotografování lidí, ba ani modely nepoužívá. Spolupráce s Bořkem Šípkem však vyžadovala učinit výjimku. Nasvětlení a použitá dekorace nesmírně zajímavě člení prostor. Model poskytuje snímku designéřského díla až magický ráz. Jako u všech snímků designu i v tomto případě se fotografovalo na diapositivu 4 × 5".

Fotografická výzbroj

Fotografování designu s výrazným výtvarným akcentem nevyžaduje přímo ateliér, ale každopádně profesionální podmínky pro práci včetně fototechniky a pomocného vybavení. Na druhé straně není nutné samotnou techniku glorifikovat a tvrdit, že jen ona napomůže ke skvělému výsledku. Ateliér i techniku si lze půjčit. A vždy záleží na člověku, který mačká spoušť. I s běžnými pomocnými technickými prostředky se dá docílovat velmi zajímavých výsledků. K prostým pomůckám pomáhá například vypouklé zrcátko k nasměrování světla, lupa, pauzák, kolíčky na prádlo...

5. Snímky pro dva katalogy sklárny Ajeto s designem Bořka Šípka jsou příkladem zakázky, kdy fotograf má vymyslet variabilní a zároveň ucelený soubor snímků. Fotograf pracoval s konstrukcí prostoru, který členil též kontrasty barev.

6. Ke konstrukci prostoru a barevnému kontrastu přistupují ještě dynamické stíny. K tomuto snímku se mi chce napsat: geniálně nápadité řešení...

Hledání stanoviště

Jak fotografovat design věcí, se vlastně nedá vůbec říci obecně, protože každý předmět je jiný. Stejně jako při práci zdůrazňující informaci o vzhledu věci fotograf své stanoviště volí s ohledem na velikost a charakter zobrazovaného díla. Nemusí vždy fotografovat ve studiu, ale zatemněný prostor velký minimálně 3 × 4 metry je pro klidnou práci nezbytný. Konstrukce prostoru, která má v dějinách fotografie svou dlouhou tradici, může snímek nesmírně zajímavě ozvláštnit.

Světelné podmínky

Světelná konstrukce významně zvýrazňuje fotografování i designéřovu myšlenku. Má nesmírně mnoho řešení. Základní způsob svícení je klasický, světlo zleva, světlo zprava, přičemž volba dalších světel vychází z charakteru fotografova záměru. Světla mohou svítit přes rozptylnou plo-

chu, mohou členit prostor (fota 6 a 7), mohou nasvětlovat pozadí, svými snímky mohou dávat klidnému záběru dynamiku (foto 8). Někdy se svítí shora proti předmětu, přičemž jde nejen o vytvoření objemu věci, ale i o dynamický stín (foto 8).

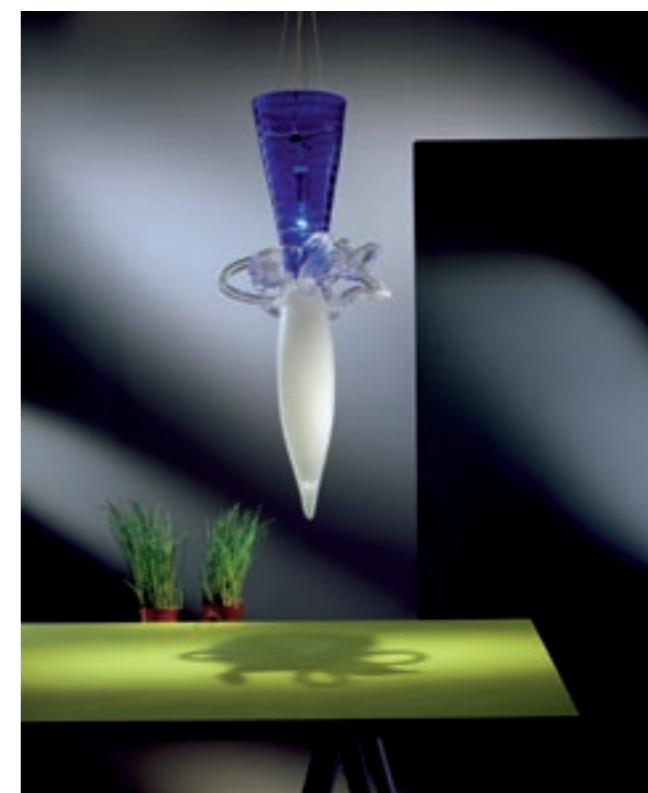
Největší úskalí

Největším úskalím může být vedle nevhodných lesků nepoměr ve vzdálenosti umístění a intenzity světel.

8. Filip Šlapal svými řešeními obohatil klasické fotografování skla a designu vůbec o nové přístupy, které mnohdy vycházejí z mistrné práce se světlem jako u klasiků fotografie někdy ve 20. a 30. letech. Jenže Filip Šlapal vedle konstrukce prostoru, světla a stínu cíleně pracuje navíc s dalším prvkem – barvou.

Fotograf musí mít schopnost improvizovat, na známé věci se dívat jinak!

Design v architektuře

Fotografování architektury je zcela samostatný obor (viz též FotoVideo 3/2007), v němž je samostatnou oblastí pak fotografie interiérů. Ta klade na zkušenosti fotografa a jeho techniku vysoké nároky, které ještě zesiluje požadavek na jasné ztvárnění designérské myšlenky.

Autorem všech snímků na dvoustraně je @ Filip Šlapal.

Hledání stanoviště

Stanoviště fotografa u snímku designu interiéru musí být takové, aby výsledný snímek jasně vyjadřoval designérovu myšlenku a charakter interiéru. Tomu se musí přizpůsobit i úhel pohledu. Odstup mohou někdy komplikovat rušivé předměty v popředí, záleží na prostoru, jeho velikosti a řešení.

10. Řešení s nasvětlením „černého prostoru“, v němž musí být zřejmé jeho členění i takové detaily jako stínítka, takřka průhledné židle, skleněné i kovové předměty na stolech.

9. Klientem pro tento snímek interiéru bylo architektonické studio a hotel. Fotograf v tomto případě „pouze“ sladil poutavé architektonické řešení s technickými možnostmi fotografie, přičemž tu bylo hned několik technických oříšků: sladění intenzity a barvy bodových světel s celým prostorem, zrcadlení a lesky v kulovitých plochách, malý odstup...

Světelné podmínky

K nasvětlení interiéru je možno v ideálním případě využít světla, které je v prostoru k dispozici a které bývá výsledkem spolupráce architekta a designéra. Mnohdy však fotograf k nasvětlení interiéru musí vytvořit svou světelnou konstrukci nebo použít kombinace obou typů (foto 10).

Největší úskalí

Největším úskalím bývá malý odstup, technicky nerealizovatelný ideální pohled na prostorové řešení a dále špatné nasvětlení s lesky a zmatky s odrazy. Pohledu očí a výtvarnému záměru může napomoci počítač například složením z více záběrů či použitím masky ve vrstvách (viz FotoVideo 7–8/2007).

11. Na snímku je významné architektonické dílo, a to od Stanislava Fialy a Daniely Polubědovové ze studia D3A (www.d3a.cz). Fotograf vyřešil případ fotografování golfového klubu v zimě za vskutku nepříznivých až extrémních klimatických podmínek... Diapozitiv 4 x 5".

To, co člověk vidí,
nejde vždy fotograficky zaznamenat.

K věrnosti podání
mnohdy pomůže počítač.

Fotografická výzbroj

U snímků interiérů dopomůže ke kvalitnímu výsledku profesionální vybavení. Nezbytností při fotografování v interiérech bývá širokoúhlý objektiv a stativ.

Technika pro fotografování designu

Filip Šlapal (*1972) patří v současné době k našim nejznámějším fotografům, kteří se věnují fotografování designu a architektury. Vystudoval FAMU, spolupracuje s několika architektonickými studii, mnoha designéry, grafickými ateliéry a výtvarníky. Vystavoval v rámci architektonických expozic a také v galerii Arzenal. Pravidelně publikuje v časopisech Dolce Vita, Frame, Architekt, Era 21, Elle a Marianne.

Jaké pro svou práci používáte fotografické přístroje?

➔ Pro focení upřednostňuji klasický způsob – v naprosté většině případů používám Sinar 4 × 5". Snímky jsou zhotovovány na diapozitivu 4 × 5". Ve studiu používám též menší formát 6 × 9 cm. Nedílnou součástí mé práce je také používání polaroidů – jednak pro kontrolu obrázků, kompozice a expozice a jednak právě polaroidy dobře fungují při komunikaci s klientem. Ten není konfrontován s finálním výsledkem (jak je tomu u digitálního způsobu záznamu), ale jen s náhledem. Já mám poté větší volnost při následném zpracování fotografií. Často také používám digitální Canon 5D – při práci pro komerční časopisy, skici, snímky ve studiu. Při mé vlastní práci na cestách je nezbytný a oblíbený přístroj Toyo 45 (sklopná velkoformátová kamera 4 × 5") – nekompromisní obrazová kvalita, která se vejde do jednoho batohu. Ostatní mé aparáty – Pentax 6 × 7, Contaxy a Nikon již moc práce neodvedou.

Jaké objektivy a proč?

➔ Protože většinu mé profesní práce tvoří architektura, používám širokoúhlé objektivy. To je zároveň hlavní důvod, proč zůstávám u filmu. Mám celou řadu objektivů s velkým obrazovým kruhem – což jsou objektivy Rodenstock, Schneider Kreuznach a Nikon. Žádného vyloženého favorita nemám, snad jen oblíbený objektiv Rodenstock 90. Při práci s digitálním Canonem preferuji pevná schiftové skla. Zoomové objektivy rozhodně nepatří k mým oblíbeným.

Jaké upřednostňujete filmy? Není už občas problém je sehnat?

➔ Používám zásadně jen filmy Kodak. Při focení venku a ve studiu typ E 100G, v interiérech filmy na umělé světlo EPY. Veškerý materiál odebírám od společnosti Film 1635 – jejich servis je opravdu vyříbený, i když dnes již musím materiál objednávat měsíc dopředu. Podobné zakázky jsou totiž už raritní. Pro vlastní fotky také velmi rád volím negativy Kodak 160 VC 4 × 5". Odpadá tak potřeba polaroidů a mají větší pružnost než diapozitivu.

To, že upřednostňujete klasický způsob záznamu, se u mladého člověka může zdát překvapivé. Ale vzhledem k charakteru vaší práce je to logické. Co soudíte o digitálním záznamu?

➔ Domnívám se, že při práci není důležité, jakým způsobem jsou fotky zhotoveny, jde vždy o obrázek. Já většinou preferuji film, jsou však případy, kdy je třeba snímky v počítači upravovat a cizelovat. V takových případech je digitál senzační. Fotím-li architekturu, používám vždy film. Digitální stěny nabízejí dnes uspokojivou kvalitu snímku, nicméně používání širokoúhlých objektivů s možností „kipování“ je problém.

Je to však otázka výběru. Na konci procesu by měl být kvalitní fotografický obraz a je v zásadě jedno, jakou cestou k němu dojdeme.

Jakým způsobem jste se dostal k fotografování toho, co můžeme označit za design?

Portrét Filipa Šlapala od asistenta Tomáše vytvořený na akci ve 3 ráno.

VÝSEK Z FOTOGRAFICKÉ BRAŠNY FILIPA ŠLAPALA

Co podle vás poradit začínajícím fotografům, které zajímá svět designu?

➔ Co fotíte, musí vás opravdu bavit. Já mám slabost pro architekturu a design a fotografie je pro mne jen způsob, jak je pojmout a zobrazit. Rozhodně ale musíte stále sledovat nové trendy a technologie výroby produktů. Mojí velkou slabostí jsou odborné časopisy – Frame, Mark, Wallpaper, Icon, knihy z vydavatelství Phaidon, Taschen a další... (povzdech)

Jakou máte jako fotograf profesionální slabost?

➔ Vzhledem k tomu, že aparáty mám v ruce každý den, zaujmou mě nové přístroje, které mají zajímavý design, tvar nebo obal, a nešťastnější jsem, když jsou pěkně uložené v patřičných, na míru vyrobených taškách na dně kufru mého auta.

Děkuji za rozhovor.

1 V hlavní roli je Sinar 4 × 5" a k němu všechny možné objektivy

2 Pentax 6 × 7 s polaroidovou kazetou

3 Contax – malý, tichý, vhodný na cesty

4 Toyo 4 × 5", sklopná komora (protože se dobře vejde do batohu, je vhodná na lety do zahraničí)

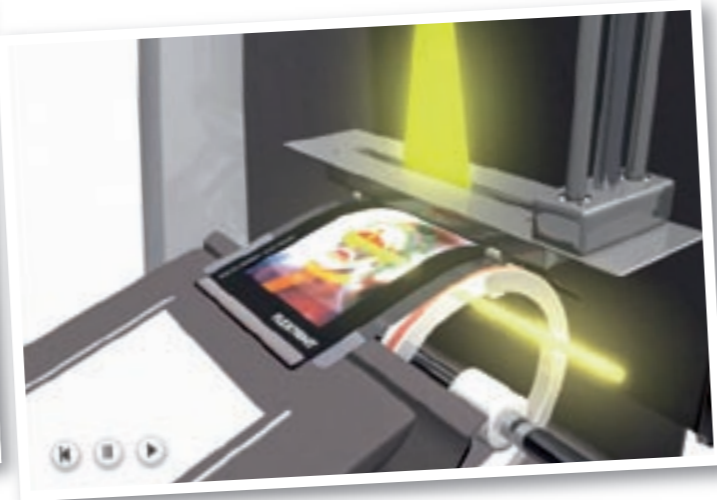
5 Na filmové svícení lampy ARRI na 2000 W. Studiové flashe na obrázku nejsou, protože jsou buď rozbité, nebo v servisu.

6 Flash Broncolor mobil je skvělý při cestách nebo na krátké svícení kdekoli

7 Řetěz od pozadí

Fotografický řetězec

Pro představu o profesionální práci fotografa je dobré znát fakta o celém řetězci práce od vytvoření snímku po jeho prezentaci. Vzhledem k tomu, že Filip Šlapal používá často ještě klasickou fotografickou techniku, je příklad s využitím jeho snímků velmi názorný, a to v mnoha směrech.

1) Zakázka

Na počátku bylo slovo... Slovo o podmínkách zakázky, termíny, smlouva, představa o realizaci. Filip Šlapal k navázání spolupráce říká: „Větším zakázkám většinou předchází nějaká spolupráce v minulosti. Tudiž se již s klientem známe a bavíme se o našich představách. Například Bořek Šípek chtěl vytvořit nový katalog skla pro Ajeto, kde by figurovala i modelka, přestože dobře věděl, že práci s živým modelem nemám příliš v oblibě. Nakonec to pro mne byla výzva a inspirace, která moji práci posunula.“ (viz s. 56-57)

2) Vlastní fotografování

Vlastnímu fotografování mnohdy předchází technická příprava a také rozvaha, co bude při práci potřeba – jaká lokace, filmová světla, blesky, pozadí, rekvizity... Mnohdy také vyvstává otázka, zda nebude nutné nebo výhodnější si technické prostředky pronajmout, v případě Filipa Šlapala jde například o speciální světla či jeho oblíbenou vysokozdvížnou plošinu... Řeší se i s ohledem na finance, zda se pro danou zakázku nebude spíše hodit něco jednoduchého, ale zároveň silného z hlediska vyznění.

Filip Šlapal při práci

3) Vyvolání filmu

Osvědčenou profesionální laboratoř je podle Filipa Šlapala Thalia Picta (kontakt: www.thaliapicta.cz). Používá-li filmy, musí dbát na jejich prvotřídní zpracování. „Diapositivы proto vyvolávám v Thalii Picta a negativy 4 x 5" svěžuji do péče Fotografie na Petřinách,“ svěžuje se fotograf Šlapal.

Pracovní prostředí Filipa Šlapala, mimo jiné:
* Skener Imacon 646
* Monitory Eizo
* Počítače Apple Macintosh G 4 a G 5
* Tablet Wacom
* Tiskárna Epson 4 800 (není vidět)

4) Skenování

Filip Šlapal si své diapositivы (nebo negativы) skenuje sám na profesionálním skeneru Imacon 646 s virtuálním bubnem, který zajišťuje vysokou kvalitu i do obřích formátů billboardů. S programem Flex Color (v současné verzi 4.7) se pracuje velmi dobře. Název Imaconu je nyní Hasselblad (www.hasselblad.com), což samo o sobě mnoho říká o vysoké kvalitě.

Následovní skenerů Imacon Hasselblad Flextight X 1 a X 5 pracují stejně jako Imacon 646 na principu virtuálního bubnu.

5) Prezentace na kvalitním monitoru počítače

Je velmi důležité a pro zdárný výsledek nezbytné, aby celý skenovací, prezentační a tiskový řetězec byl kalibrován. Aby to, co vidíme na obrazovce, odpovídalo tiskovému výstupu. Obecně mají laičtí fotografové právě s touto skutečností největší problém. Kalibraci systému provádí například Radim Václavíček, který je specialista pro tuto oblast. Filipu Šlapalovi ji provedl pan Třešňák.

Co se vymyslí dobře předem

– lépe se fotí!

6) Data na CD nebo tiskový výstup pro výstavu

V případě velkoformátových zvětšení se velmi osvědčila spolupráce s laboratoř Thalia Picta, velmi dobré zkušenosti s kvalitou má Filip Šlapal také se Studiem Sluka (kontakt: www.piezografie.cz). Vytisknutá fotografie na inkoustové tiskárně Epson musí být podlepena a adjustována. Přednost má u mnoha zahraničních autorů v současné době hliník. Fotky se také mohou laminovat, ale záleží na představě o celkové prezentaci. „Já například nejvíc preferuji zažehlení do plexiskla,“ říká Filip Šlapal. Dělalí to ve Vídni.

SOUBOR RAD K FOTOGRAFOVÁNÍ DESIGNU

1 Seriózní fotograf designu by měl mít přístroj na velký formát. Velká matnice mu umožní lepší přehled o kompozici a hlavně o detailech.

2 Pevný stativ je podmínkou, pevné objektivы výhodou.

3 Fotograf designu by měl strávit nějaký čas s designérem a hovořit s ním kvůli pochopení jeho představy.

4 Vlastnímu fotografování má předcházet rozvaha. Ta se týká lokace, použití techniky, rekvizit, modelu, a to vše je třeba zabudovat do finančního plánu.

5 Dříve než fotograf začne budovat kompozici, měl by mít předem jasný tvůrčí plán.

6 Fotograf designu musí být trpělivý i odvážný.

7 Postoj k fotografování designu se vyvíjí, fotograf designu musí sledovat trendy v této oblasti a pravidelně sledovat uměleckou a časopiseckou produkci, přičemž přímé kontakty s výtvarníky jsou výhodou.

8 Ateliér fotografa designu by měl být dobře vybaven tak, aby umožňoval flexibilitu. Ale na druhé straně je vhodné využívat zápůjček světel, doplňků i třeba fotopřístroje.

9 Vzájemné vztahy barev jsou u fotografie designu významným tvůrčím nástrojem.

Připravil: **Pavel Scheufler**
www.scheufler.cz
Autorem většiny snímků je Filip Šlapal.
www.filipslapal.cz
www.pavleye.com

